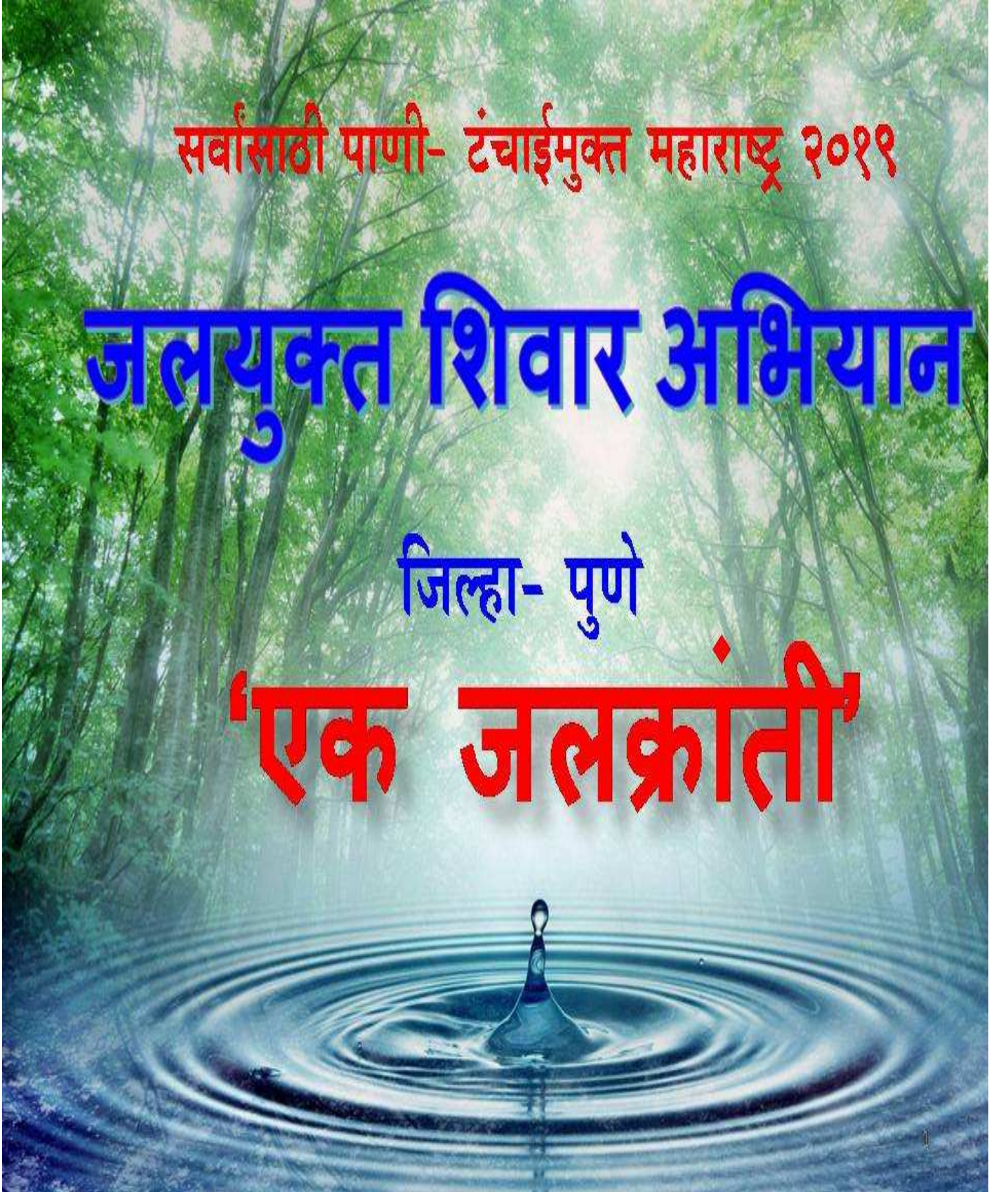

सर्वासाठी पाणी- टंचाईमुक्त महाराष्ट्र २०१९

जलयुक्त शिवार अभियान

जिल्हा- पुणे

'एक जलक्रांती'

पार्श्वभूमी

हिंदवी स्वराज्याचे संस्थापक छत्रपती शिवाजी महाराज यांनी सोन्याच्या नांगराने नांगरलेली पुण्यभूमी म्हणजे पुणे जिल्हा वैविध्यपूर्ण भौगोलिक परिस्थिती व सांस्कृतिक वसा जपलेला असा हा पुणे जिल्हा

सर्वसाधारण माहिती - पुणे जिल्हा

जलयुक्त शिवार अभियान
सर्वसाठी पाणी एकत्रित करणे-2011

क्षेत्र - लाख हेक्टर

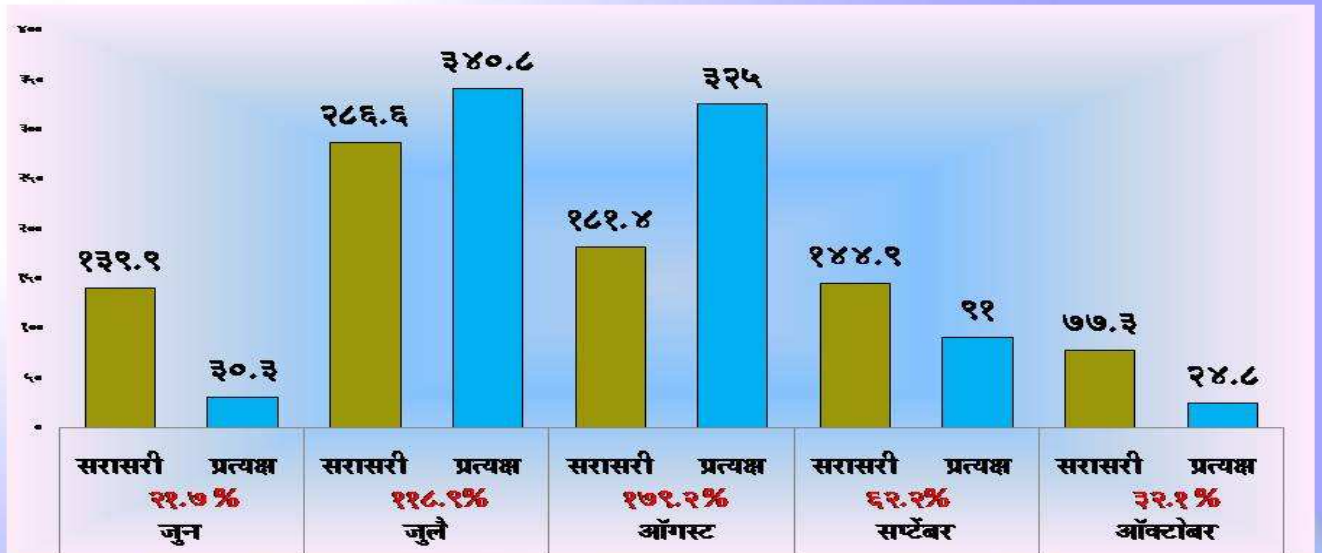
तपशील	पुणे जिल्हा	भौगोलिक क्षेत्राच्या टक्के
एकूण भौगोलिक क्षेत्र	१५.६२	--
जंगलव्याप्त क्षेत्र	१.७२	११
बिगर शेती बापराखालील क्षेत्र	०.६४	४
लागवड लायक क्षेत्र	१०.३	६६
एकूण ओलीताखालील क्षेत्र	४.२१	२७

(स्रोत- जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन २०१२)

पुणे जिल्ह्यातील कृषी हवामान विभाग

अ क्र	विभाग	पर्जन्यमान	तालुके	प्रमुख पिके
१	पश्चिम घाट विभाग	३००० मिमि ते ४००० मिमि	मावळ तालुक्यातील पश्चिमेकडील छोटासा भाग	भात, नागली, वरई
२	उप पर्वतीय विभाग	१२०० मिमि ते १५०० मिमि	जुन्नर, आंबेगाव, खेड, भोर तालुक्याचा पश्चिम भाग व मावळ, मुळशी, वेल्हे तालुक्याचा पश्चिम व मध्य भाग	भात, नागली, वरई
३	पश्चिम महाराष्ट्र मेदानी विभाग	८०० मिमि ते १२०० मिमि	जुन्नर, खेड तालुक्याचा मध्य व पश्चिम भाग. आंबेगाव तालुक्याचा पूर्वे कडील अर्धा भाग. वेल्हे मुळशी, भोर या तालुक्यांचा पूर्वे कडील पट्टा व हवेलीचा पश्चिम भाग .	भात, ज्वारी, बाजरी, भुईमुग, ऊस, व भाजीपाला
४	पश्चिम महाराष्ट्र कमी पावसाचा विभाग	३०० मिमि ते ७०० मिमि	जुन्नर, खेड व हवेलीचा पूर्वेकडील भाग व शिरूर, पुरंदर, बारामती, दौन्ड इंदापूर	रबी ज्वारी, गहू, हरभरा, व कालव्याचे पाणी असलेल्या ठिकाणी ऊस.

पुणे जिल्हा- पर्जन्यमान (मि.मी.) सन २०१४-१५

जलयुक्त शिवार अभियानाची गरज -

- पावसातील अनियमितता व खंडीतपणा यामुळे टंचाई परिस्थिती.
- पिण्याच्या पाण्याबरोबरच शेती उत्पादकतेवर अनिष्ट परिणाम.
- ६८ टक्के कोरडवाहू क्षेत्र.
- ५२ टक्के अवर्षण प्रवण क्षेत्र.
- ४२ टक्के हलक्या व कमी उत्पादनक्षम जमिनी.

जलयुक्त शिवार अभियानाची गरज -

- यापुर्वी विविध यंत्रणांनी पाणलोट विकासाची कामे स्वतंत्रपणे राबविली-
समन्वयामध्ये अभाव
- पाणलोट विकासाची कामे एकेरी पद्धतीने केल्यामुळे दृष्य परिणाम नाही
- 'लक्षांकाधारित पाणलोट विकास' संकल्पनेची गरज

